

Când comandanții se ceartă...

Maior FLORIN ȘPERLEA

Este adevărat că nu toți suntem la fel, căci dacă s-ar întâmpla așa ceva ne-am plictisi îngrozitor. Suntem diferiți, uneori fundamental diferiți, și în contradicțiile inevitabile care ne opun pe unii altora stau, de cele mai multe ori, germenii conflictelor. Dar în timp ce între oameni oarecare aceste conflicte sunt tot atât de puțin importante pe cât se dovedesc a fi ei înșiși, nu același lucru se poate spune despre mari comandanți de al căror comportament depinde, adesea, soarta unei bătălii și a mii sau zeci de mii de combatanți.

Exemplele sunt numeroase, din antichitate și până astăzi, când prostia, trufia, semidoctismul agresiv, aroganța, impetuoșitatea și inițiativa neîntemeiată pe observație și analiză își vor fi cerut tributul, contabilizat mai cu seamă în numărul de morți împrăștiați pe câmpurile de luptă.

Mai puși pe hartă par să fi fost marii comandanți din armata franceză, în vremea lui Napoleon. Cei mai mulți dintre ei aveau origini modeste și cum abia descopereau „virtuțile” duelului, nu ezitau să abuzeze de provocarea la luptă a adversarului, fie el chiar și un camarad de arme. În timpul

campaniei lui Napoleon în Egipt (1798-1799), generalii Reynier și Destaing s-au duela, acesta din urmă fiind învins. În campania din Austria (1809), mareșalii Jean Lannes și Jean-Baptiste Bessieres au fost la un pas de a se duela, chiar sub ochii mareșalului-prinț André Masséna, care i-a împiedicat, spunându-le: „Nu le voi oferi trupelor mele spectacolul scandalos al unor

mareșali care se luptă între ei în prezența dușmanului”.

Animizitatea dintre lordul Lucan, comandantul cavaleriei britanice în timpul Războiului Crimeii (1853-1856), și lordul Cardigan era binecunoscută. Deși cumnați, abia vorbeau între ei și, de multe ori, au fost la un pas de se lovi unul pe celălalt în fața propriilor trupe. Ei sunt responsabili de dezastrul cavaleriei britanice, mai ales în celebrul „Atac al Brigăzii Ușoare” de la Balaclava (1854), din cei 673 de ofițeri și soldați britanici care au participat la atac, fiind uciși 110, iar alți 137 fiind răniți.

Mareșalul francez Pierre Bosquet avea să exclame, văzând dezastrul: „E magnific, dar acesta nu este război!”

Cooperarea dintre generalii ruși Pavel Rennenkampf și Aleksandr Samsonov în bătălia de la Tannenberg (august 1914) a lăsat mult de dorit. Cei doi se urau pentru că în timpul războiului ruso-japonez din 1904-1905 reușiseră „performanța” de a se bate în public, pe peronul gării din Mukden. Știind disputa dintre ei, generalul Hoffman, creierul planului militar utilizat la Tannenberg, a comentat inspirat: „Dacă bătălia de la Waterloo a fost câștigată de tunurile de la Eton, bătălia de la Tannenberg a fost câștigată pe un peron, la Mukden”.

Generalii Alexandru Averescu și Constantin Prezan se aflau într-o veche și continuă dispută, chiar și în momentele dificile ale campaniei armatei române în vara anului 1917. Ei își trimiteau unul altuia rapoarte și memorii, în care își exprimau polemic punctele de vedere. Într-un raport din 10 august 1917, generalul Averescu, în calitate de comandant al Armatei a II-a, îi atrăgea atenția generalului Prezan, șeful Marelui Cartier General, că atunci „când țara arde, susceptibilitățile trebuie lăsate pe alte vremuri. Calmul și curtenia se impun cu atât mai mult în corespondență – scria Averescu –, cu cât o știți că eu am contrasemnat decretul pentru înaintarea dumneavoastră la gradul de general și că locul dumneavoastră este încă la stânga, iar nu la dreapta mea”.

Ion Antonescu rămâne un personaj complex care, prin atitudinea și comportamentul său, nu a fost un foarte comod subaltern pentru mulți dintre șefii săi. În noiembrie 1928, colonelul (pe atunci) Ion Antonescu era secretar general al Ministerului Apărării Naționale în momentul preluării portofoliului Apărării de către generalul Henry Cihosky¹, în guvernul

țărănist condus de Iuliu Maniu. La puțin timp de la instalarea noului ministru, colonelul Antonescu și-a dat demisia, socotindu-se jignit de comportamentul inadmisibil al generalului Cihosky. Acesta ceruse diferite documente prin intermediul subalternilor secretarului general al Ministerului, îl ținuase apoi la ușă mai bine de patruzeci și cinci de

minute, după ce îi indicase o oră de audiență și, în cele din urmă, îi comunicase, printr-un alt funcționar, că „nu mai are nevoie de el”. Antonescu a insistat: „Cred că este o desconsiderare atât pentru persoana mea, cât și pentru funcția și gradul ce am, dacă mă tratează cum eu nu tratez nici pe slugile mele”. Fără prea mult folos, căci, două zile mai târziu, Antonescu avea să afle de la alții că fusese înlocuit din funcția de secretar general al Ministerului Apărării Naționale. Toate acestea sunt descrise de Ion Antonescu în memoriul pe care îl înaintea, la 5 decembrie 1928, șefului Marelui Stat Major, generalul Nicolae Samsonovici, oferindu-i acestuia demisia sa din armată, ceea ce generalul Samsonovici nu a acceptat. Cihosky nu putea uita cu ușurință faptul că, în campania militară din 1919, generalul Prezan îl avertizase că, deși îi fusese impus ca subșef al Marelui Cartier General de către regele Ferdinand, el urma să lucreze direct cu locotenent-colonelul (pe atunci) Antonescu, așa cum făcuse de altfel și în timpul războiului. Conflictul dintre cei doi se acutizase atunci când, în 1920, generalul Cihosky l-a exclus pe Antonescu de la avansare – tocmai suferise un accident la un exercițiu de călărie, ceea ce îi va crea numeroase dificultăți mai apoi –, spunându-i că nu are de ce să fie supărat, întrucât nu comandase unități pe front. Antonescu va rămâne, pentru o vreme, la comanda Școlii Superioare de Război. ■

¹ Vezi Ion Antonescu. *Cariera militară. Scrisori inedite*, ed. gl. mr. Mircea Agapie, cpt. R1. dr. Jipa Rotaru, Editura A.Î.S.M., București, 1993, pp. 83-92.